Κυριακή Ε' Λουκά: Για την παραβολή του πλούσιου και του Λαζάρου (Άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 30 Οκτωβρίου, 2020

[Λουκά 16, 19-31]

«Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ᾽ ἡμέραν λαμπρῶς (: Υπήρχε κάποιος πλούσιος άνθρωπος, ο οποίος φορούσε βασιλικά ενδύματα. Απέξω φορούσε ένα μάλλινο κόκκινο και πανάκριβο ρούχο και από μέσα φορούσε λευκό χιτώνα πολυτελή από λεπτό αιγυπτιακό λινάρι. Και διασκέδαζε σε πλούσια συμπόσια κάθε μέρα με μεγαλοπρέπεια)» [Λουκ. 16, 19].
Θα ρωτούσε ίσως κάποιος : «Άραγε, σύμφωνα με την ευαγγελική ιστορία, η οποία λέγει ότι ο φτωχός πήγε στον τόπο της ανάπαυσης, ενώ ο πλούσιος στην κόλαση, έχουν ήδη γίνει αυτά, και κληρώθηκε ανταπόδοση αντάξια στον καθένα, ή με αυτά που λέγει ο Κύριος παριστάνει την εικόνα της μελλοντικής κρίσεως; Αλλά βέβαια», θα συνέχιζε τον συλλογισμό του, «επειδή αναφέρει τον Λάζαρο, πραγματικά έγινε και πραγματοποιήθηκε. Και γιατί δεν είπε ‘’κάποιος φτωχός άνθρωπος’’, αλλά είπε ‘’Λάζαρος’’; Μήπως για να δείξει με την ονομασία ότι αυτά έγιναν πραγματικά και αληθινά και δεν είναι παραβολή;».
Σε αυτόν όμως που έτσι συλλογίζεται, θα πούμε: **Η κρίση, λέγει παντού η Αγία Γραφή, θα γίνει μετά την ανάσταση των νεκρών, και η ανάσταση δε θα γίνει, αν δεν έρθει και πάλι ο Χριστός, σε εμάς από τον ουρανό με τη δόξα του Πατέρα μαζί με τους αγίους αγγέλους.** Έτσι και ο πάνσοφος Παύλος λέγει ότι «*αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον* (: κι αυτό θα συμβεί, διότι ο ίδιος ο Κύριος με πρόσταγμα, με φωνή αρχαγγέλου και με σάλπιγγα Θεού θα κατεβεί από τον ουρανό, και οι νεκροί που είχαν πεθάνει πιστοί στο Χριστό θα αναστηθούν πρώτοι)» [Α΄ Θεσ. 4, 16]. Χωρίς λοιπόν να κατεβεί από τους ουρανούς ο Κριτής όλων, ούτε και η ανάσταση των νεκρών θα γίνει. Και πώς τότε δεν είναι απίθανο να σκεφτούμε ότι έγινε ήδη σε κάποιους η ανταπόδοση ή των πονηρών ή των αγαθών έργων; Αυτά λοιπόν που λέγονται από τον Χριστό και για τον πλούσιο και για τον Λάζαρο είναι τρόπος παραβολής διατυπωμένος με ευφυΐα.

Η διήγηση, όπως διασώζει η παράδοση των Εβραίων, αναφέρει ότι εκείνο τον καιρό υπήρχε κάποιος Λάζαρος στα Ιεροσόλυμα, που ζούσε σε έσχατη φτώχεια και ασθένεια, τον οποίο και ανάφερε ο Κύριος, παίρνοντάς τον ως παράδειγμα προς

φανερότερη απόδειξη των όσων έλεγε. Γιατί, αφού δεν είχε έρθει ακόμα από τους ουρανούς ο Χριστός, ούτε ανάσταση είχε γίνει, ούτε ακολούθησε σε κάποιους ανταπόδοση των πράξεών τους. Αλλά σαν σε εικόνα, περιγράφτηκε με την παραβολή ένας πλούσιος που ζούσε μέσα σε απολαύσεις και χωρίς ευσπλαχνία, και ένας φτωχός και άρρωστος, για να γνωρίσουν ότι, αν αυτοί που έχουν τον πλούτο στη γη δε θελήσουν να γίνουν καλοκάγαθοι και μεταδοτικοί και κοινωνικοί και δε θελήσουν να βοηθήσουν τις ανάγκες των φτωχών, θα υποστούν φοβερή και αναπόφευκτη τιμωρία.

Νομίζω όμως ότι είναι αναγκαίο να πω προηγουμένως ποια υπήρξε η αφορμή του λόγου ή ποιο πράγμα θέλησε ο Χριστός να αποδείξει και διαμόρφωσε και διατύπωσε άριστα την παραβολή αυτή. **Σκοπός δηλαδή του Σωτήρα ήταν να μας καθιστά τεχνίτες στην αγαθοεργία και να διαπρέπουμε στα καυχήματα των αρετών. Γιατί ήθελε να καλλιεργούμε τη φιλαλληλία και να φροντίζουμε για τη φιλοπτωχία, και να αγωνιζόμαστε γενναία για την πραγματοποίηση αυτών των έργων** και μάλιστα απευθύνοντας τις παραινέσεις Του για το θέμα αυτό στους πλούσιους του κόσμου αυτού και οδηγώντας τους στο δρόμο που ταιριάζει πάρα πολύ στους αγίους, έλεγε: «*πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται* (: κι αν για την εξασφάλιση της ουράνιας αυτής βασιλείας τα υλικά αγαθά σας γίνονται εμπόδιο, πουλήστε όσα έχετε και δώστε τα ελεημοσύνη στους φτωχούς. Και με την ελεημοσύνη και την αγαθοεργία κάντε για τον εαυτό σας πουγκιά που δεν παλιώνουν, θησαυρό που δεν χάνεται και δεν λιγοστεύει˙ θησαυρό στους ουρανούς, όπου ούτε κλέφτης πλησιάζει για να τον αρπάξει, ούτε σκόρος τον καταστρέφει)» [Λουκ. 12, 33]. Και η εντολή βέβαια ήταν καλή και αγαθή και σωτήρια, όμως ο Χριστός δεν αγνοούσε ότι η δυνατότητα εφαρμογής αυτού που συνιστούσε δεν είναι δυνατή στους πολλούς, γιατί ο ανθρώπινος νους αδυνατεί πάντοτε μπροστά στα δυσχερή και δύσκολα να κατορθωθούν έργα. Επειδή όμως είναι αγαθός και φιλάνθρωπος, επινόησε κάποιο τρόπο βοήθειας προς αυτούς, για να μη διαδεχθεί τον εδώ πλούτο διαρκής και δύσκολα να αποβληθεί φτώχεια, και τις πρόσκαιρες απολαύσεις αιώνια κόλαση.

«Εάν λοιπόν», λέγει, «δεν ανέχεστε να εγκαταλείψετε τον φιλήδονο πλούτο και να πωλήσετε όλες τις περιουσίες σας και να τις μοιράσετε σε αυτούς που έχουν ανάγκη, προσπαθήστε να ευδοκιμήσετε έστω και λιγότερο· κάνετε για τους εαυτούς σας φίλους, από τον άδικο μαμωνά, δηλαδή μη χρησιμοποιείτε τον πλούτο μόνο για τον εαυτό σας αλλά απλώστε χέρι και σε αυτούς που έχουν ανάγκη. Πονέστε μαζί με αυτούς που υποφέρουν, παρηγορήστε τους αγίους, που αγαπούν την εκούσια φτώχεια, για να λατρεύουν απερίσπαστα τον Θεό. Αυτό δεν θα σας είναι χωρίς αμοιβή γιατί όταν θα σας λείψει ο επίγειος πλούτος, επειδή θα έχετε καταληφθεί από

το τέλος της ζωής σας, τότε θα σας κάνουν μετόχους της ελπίδας τους και η παρηγοριά που θα δοθεί σε αυτούς από τον Θεό. **Γιατί αυτούς που καταπονήθηκαν σε αυτήν τη ζωή και βάσταξαν με υπομονή το δυσβάστακτο φορτίο της φτώχειας, ως αγαθός θα τους κάνει πάλι δικούς Του**».

Κάτι ανάλογο συμβουλεύει και ο Παύλος στους πλουσίους, λέγοντας σχετικά με αυτούς που ταλαιπωρούνται σε τούτη τη ζωή: «*ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης* (: αλλά και η δική τους παρρησία στον Θεό, που εξαιτίας των δοκιμασιών τους πλεονάζει, να συμπληρώσει το δικό σας τυχόν πνευματικό υστέρημα, για να υπάρξει έτσι ισότητα και στα σωματικά και στα πνευματικά)» [Β΄Κορ. 8, 14]. Και αυτό σημαίνει ότι δεν παραγγέλλει τίποτε άλλο, παρά εκείνο που είπε ο Χριστός: «*ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς* (: όπως ο άδικος αυτός διαχειριστής φρόντισε εγκαίρως να εξασφαλίσει τη φιλία των οφειλετών του κυρίου του, έτσι και εσείς φροντίστε να κάνετε για το καλό σας φίλους απ' τον πλούτο που είναι άδικος˙ διότι οι μεγάλες περιουσίες με αδικία συνήθως συγκεντρώνονται˙ αλλά και **όποιος κατακρατά τα πλούτη μόνο για τον εαυτό του διαπράττει μεγάλη αδικία**. Κάντε λοιπόν κι εσείς φίλους απ' τον άδικο πλούτο ευεργετώντας με φιλανθρωπίες τους συνανθρώπους σας, ώστε όταν πεθάνετε, να σας υποδεχθούν οι φίλοι σας αυτοί στις αιώνιες σκηνές του παραδείσου)» [Λουκ. 16, 9]. Ότι όμως το να μην ανέχονται οι πλούσιοι να το κάνουν ούτε αυτό, γίνεται πρόξενο καταστροφής και φωτιάς που δεν σβήνει, το δείχνει καθαρά λέγοντάς μας την παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου.

«*Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς* (: Υπήρχε κάποιος πλούσιος άνθρωπος, ο οποίος φορούσε βασιλικά ενδύματα. Απ' έξω φορούσε ένα μάλλινο κόκκινο και πανάκριβο ρούχο, κι από μέσα φορούσε λευκό χιτώνα πολυτελή από λεπτό αιγυπτιακό λινάρι. Και διασκέδαζε σε πλούσια συμπόσια κάθε μέρα με μεγαλοπρέπεια)» [Λουκ. 16, 19].

Εδώ πρόσεξε, σε παρακαλώ, και εξέτασε με ακρίβεια τα λόγια του Σωτήρα που παρουσιάζουν κάτι το πολύ σοφό. Γιατί, ενώ μπορούσε να πει: «Ο τάδε άνθρωπος, που ονομαζόταν..., ήταν πλούσιος», όπως στην περίπτωση του Ιώβ [βλ. Ιώβ 1, 1: «*Ἄνθρωπος τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι, ᾧ ὄνομα Ἰώβ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινός, ἄμεμπτος, δίκαιος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος* (: Στην Αυσίτιδα χώρα ζούσε ένας άνθρωπος ο οποίος ονομαζόταν Ιώβ. Ήταν ευθύς και έντιμος, άμεμπτος, δίκαιος απέναντι όλων, ευσεβής προς τον Θεό, απέφευγε κάθε πονηρό πράγμα, κάθε αμαρτωλή πράξη)»], αυτό βέβαια δεν το είπε, αλλά **τον ονομάζει απλώς άνθρωπο πλούσιο, ενώ αναφέρει τον φτωχό με τον όνομά του**. Ποια λοιπόν είναι η παρατήρηση; **Ο πλούσιος, επειδή δεν ήταν**

φιλεύσπλαχνος, είναι ανώνυμος στον Θεό. Γιατί είπε κάπου με τη φωνή του Ψαλμωδού για εκείνους που δεν τον σέβονται: «*οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων, οὐδ᾽ οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χειλέων μου* (: δεν θα συναθροίσω ποτέ κατά κανένα λόγο και τρόπο σε λατρευτικές συγκεντρώσεις ανθρώπους μολυσμένους με αίματα αθώων ανθρώπων ή με αίματα ειδωλολατρικών θυσιών. Ποτέ δεν θα αναφέρω στα χείλη μου, ούτε καν και θα ενθυμηθώ, τα ονόματα των ασεβών ανθρώπων και των ειδωλολατρικών τους θεών)» [Ψαλμ. 15, 4]. Αντίθετα, όπως είπα, ο φτωχός αναφέρεται ονομαστικά με τη γλώσσα του Θεού.

Όμως ας δούμε την έπαρση του πλουσίου για όσα από αυτά που κανένα δεν είναι από τα αναγκαία. Τι λέγει λοιπόν γι᾽ αυτόν ο Χριστός; «Και φορούσε πορφύρα και λινό ένδυμα», δηλαδή φρόντιζε να ντύνεται με πολυτελέστατα ενδύματα. Ο φτωχός όμως ήταν πεταμένος δίπλα στον πυλώνα, δεσμευμένος με την αρρώστια και τη φτώχεια, και δεν του έδινε καμία σημασία. Επειδή δεν είχε καμία φροντίδα και περιποίηση προσπαθούσε να χορτάσει από εκείνα που έπεφταν από το τραπέζι του πλουσίου και τα πιο άχρηστα. Αλλά και «οι σκύλοι», λέγει, «έγλειφαν τις πληγές του», που δεν τον έβλαπταν βέβαια, όπως ήταν φυσικό, αλλά του έδειχναν κατά κάποιο τρόπο τη συμπόνια τους και τον θεράπευαν (γιατί με τη γλώσσα τους αποκαθιστούν και τις δικές τους πληγές), ξύνοντας κατά κάποιο τρόπο το μέρος που του πονούσε και γλείφοντας το με φιλοφροσύνη. Εκείνος όμως που ήταν πλούσιος και σκληρότερος από τα θηρία, αποδεικνυόταν ασυγκίνητος και άσπλαχνος και γεμάτος από κάθε απανθρωπιά.

«*Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη* (: κάποτε λοιπόν πέθανε ο φτωχός και οι άγγελοι του Θεού τον μετάφεραν στην αγκαλιά του Αβραάμ, για να βρει ανάπαυση εκεί μέσα στον παράδεισο. Πέθανε κάποτε και ο πλούσιος, και οι άνθρωποι τον έθαψαν με μεγαλοπρέπεια. Πουθενά όμως δεν φάνηκαν γι᾽ αυτόν οι άγγελοι του Θεού)» [Λουκ. 16, 22].

Έφυγε όμως ο Λάζαρος αυτός όχι μόνος, αλλά με ολόκληρη συνοδεία δορυφόρων αγγέλων και με τις πιο αγαθές ελπίδες για αιώνια πλέον ανάπαυση· διότι γι᾽ αυτούς που έχουν τις ελπίδες τους στον Θεό η αποδημία από τα δικά μας είναι μετάθεση από τη θλίψη και τους πόνους. Κάτι ανάλογο δίδαξε και ο Σολομών λέγοντας: «*Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος. Ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ᾽ ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ* (: **Η ζωή των δικαίων βρίσκεται κάτω από το παντοδύναμο προστατευτικό χέρι του Θεού, και καμιά θλίψη και βάσανος δεν θα τους αγγίξει, χωρίς ο Θεός να το επιτρέψει. Στα μάτια των αφρόνων φάνηκε ότι πέθαναν και η έξοδός τους από τον κόσμο αυτό θεωρήθηκε δυστύχημα και η αναχώρησή τους από τη ζωή αυτή φάνηκε στους άφρονες ως όλεθρος και απώλεια. Εκείνοι όμως υπάρχουν και ζουν**

σε ειρήνη)» [Σοφ. Σολ. 3, 1-3]. Γιατί τους δίνεται ισάξιο προς τους κόπους τους το μέτρο παρηγορίας ή ενδεχομένως οι αμοιβές είναι περισσότερες από τους πόνους, γιατί το είπε Χριστός: «*μέτρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν* (: η πρόνοια, η δικαιοσύνη και η αγαθότητα του Θεού θα σας δώσει στην αγκαλιά σας ένα μέτρο καλό, στοιβαγμένο και κουνημένο, ώστε να μη μένει καθόλου κενός χώρος από το δοχείο της μετρήσεως, ένα μέτρο που θα πλεονάζει και θα ξεχύνεται)» [Λουκ. 6, 38].

Συμπέρασμα: «*ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν* (:κάποτε λοιπόν πέθανε ο φτωχός Λάζαρος)», λέγει, «*καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη* (: και μεταφέρθηκε από τους αγγέλους του Θεού στην αγκαλιά του Αβραάμ, για να βρει ανάπαυση εκεί μέσα στον παράδεισο. Πέθανε και ο πλούσιος, και οι άνθρωποι τον έθαψαν με μεγαλοπρέπεια. Πουθενά όμως δε φάνηκαν γι΄αυτόν οι άγγελοι του Θεού, αλλά βασανιζόταν στον τόπο του Άδη)» [Λουκ. 16, 22]. Γιατί **η απαλλαγή από το σώμα ήταν θάνατος για τον πλούσιο αυτόν που υπήρξε σκληρός και άσπλαχνος γιατί μεταφέρθηκε από την απόλαυση στην κόλαση, από τη δόξα στην ατιμία, από το φως στο σκοτάδι.**

ΠΗΓΕΣ:

• Αγίου Κυρίλλου, αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, Εξήγησις υπομνηματική εις το κατά Λουκάν ευαγγέλιον, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ερευνητικό έργο «Οι δρόμοι της πίστης: Ψηφιακή Πατρολογία» [σελίδες 124 και 125 του PDF]. (https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/09/commentarii-in-lucam_.pdf)

• Αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας Άπαντα τα έργα, πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος Παλαμάς», εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 2005, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Β΄», κεφάλαιο 16ο, σελ. 111-115.

• Παν. Τρεμπέλα, Η Καινή Διαθήκη μετά συντόμου ερμηνείας, εκδ. Ο Σωτήρ, Αθήνα 1997

• http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html

• http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

• http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)